

DEKRET

o ordynacji wyborczej do Sejmu Ustawodawczego.

Na podstawie uchwalonego przez Radę Ministrów projektu stanowię co następuje:

ROZDZIAŁ I.

Prawo wybierania.

Art. 1. Wyborcą do Sejmu jest każdy obywatel państwa bez różnicy płci, który do dnia ogłoszenia wyborów ukończył 21 lat.

Art. 2. Wyborcy winni być mieszkańcami tego obwodu głosowania, w którym głosują, przynajmniej od przedednia zarządzenia wyborów (patrz art. 15).

Art. 3. Wyborcy głosować wolno tylko w jednym obwodzie głosowania.

Art. 4. Wojskowi wszystkich stopni i wszystkich rodzajów broni w służbie czynnej nie biorą udziału w głosowaniu.

Art. 5. Prawa wyborczego nie mają osoby sądownie pozbawione praw obywatelskich.

Art. 6. Prawo głosowania winno być wykonywane osobiście.

ROZDZIAŁ II.

Wybieralność.

Art. 7. Wybieralni do Sejmu są wszyscy obywatele (lki) państwa, posiadający czynne prawo wyborcze, niezależnie od miejsca zamieszkania jak również wojskowi.

Art. 8. Urzędnicy państwowych władz administracyjnych, skarbowych i sądowych nie mogą być wybrani w tych okręgach wyborczych, na które rozciąga się ich działalność służbowa.

Przepis ten nie dotyczy urzędników i wojskowych władz centralnych.

Art. 9. Płatni urzędnicy państwowi oraz wojskowi z chwilą wyboru na posła zostają zwolnieni na czas trwania mandatu ze swych czynności służbowych i nie otrzymują za ten czas poborów, związanych z ich urzędem.

Przepis ten nie dotyczy ministrów, podsekretarzy stanu i profesorów wyższych uczelni.

Art. 10. Poseł powołany do płatnej służby państwowej przestaje być członkiem Sejmu.

Przepis ten nie dotyczy ministrów, podsekretarzy stanu i profesorów wyższych uczelni.

ROZDZIAŁ III.

Okręgi wyborcze i obwody głosowania.

Art. 11. Państwo Polskie zostaje podzielone na okręgi wyborcze. Wykaz okręgów wyborczych i siedzib głównych komisji wyborczych jest wyszczególniony w dodatku Nr. 1.

Art. 12. Jeden poseł przypada przeciętnie na 50 tys. ludności okręgu; na ułamki tej liczby wynoszące powyżej 25,000 przypada jeden poseł.

Art. 13. Główna komisja wyborcza dzieli okrąg wyborczy na obwody głosowania.

ROZDZIAŁ IV.

Wybory poselskie.

a) Zarządzenie wyborów, dzień i miejsce wyborów.

Art. 14. Wybory poselskie będą zarządzane przez Naczelnika Państwa.

Art. 15. W zarządzeniu wyborów oznaczony będzie dzień głosowania, na który wybrać należy niedzielę lub święto. Głosowanie odbywa się w jednym dniu w całym kraju. Głosowanie powinno być ogłoszone najpóźniej na sześćdziesiąty dzień po dniu zarządzenia wyborów.

Zarządzenie wyborów winno być ogłoszone w Dzienniku Praw Państwa oraz w dziennikach politycznych, stołecznych i prowincjonalnych.

Dzień ogłoszenia wyborów w Dzienniku Praw Państwa uważa się za dzień zarządzenia wyborów.

Art. 16. Najpóźniej w dwudziestym dniu po dniu zarządzenia wyborów główna komisja wyborcza ogłosi publicznie we wszystkich gminach okręgu wyborczego dzień wyborów poselskich, godziny głosowania, liczbę posłów, którzy mają być wybrani, miejsce, czas, sposób i ostatni termin zgłaszania kandydatur poselskich według przepisów rozdziału IV d), a wreszcie skład i lokal urzędowy głównej komisji wyborczej.

Równocześnie będzie ogłoszony w każdej gminie lub mieście podział danej gminy lub miasta na obwody głosowania, wyznaczony lokal wyborczy dla każdego obwodu oraz skład i lokal urzędowy oraz godziny urzędowania miejscowych komisji wyborczych.

Ogłoszenie to nastąpić winno w sposób zwykły w danej gminie używany przy ogłaszaniu rozporządzeń.

Art. 17. W razie zmiany lokalu wyborczego, względnie lokalu urzędowania głównej lub miejscowej komisji wyborczej, zmiana ta musi być natychmiast podana do publicznej wiadomości.

b) Komisje wyborcze.

Art. 18. Dla każdego okręgu wyborczego ustanawia się główną komisję wyborczą, dla każdego obwodu głosowania — miejscową komisję wyborczą. Kontroluje normalne powstanie i funkcjonowanie komisji oraz udziela im instrukcji i komentarzy minister spraw wewnętrznych, od którego postanowień przysługuje im odwołanie się do Sądu Najwyższego. Nadzór nad czynnościami będzie pełnił w każdym okręgu komisarz wyborczy, mianowany przez ministra spraw wewnętrznych i pozostający pod bezpośrednią kontrolą generalnego komisarza wyborczego, mianowanego przez Naczelnika Państwa na wniosek Rady Ministrów.

Art. 19. Główna komisja wyborcza składa się z przewodniczącego, zastępcy przewodniczącego i trzech członków.

Przewodniczącym głównej komisji jest prezes sądu okręgowego, lub też sędzia przez niego powołany.

Art. 20. Prezes sądu okręgowego powołuje zastępcę przewodniczącego z grona sędziów.

Art. 21. Z pozostałych trzech członków głównej komisji wyborczej jednego oraz zastępcę wybiera Rada Miejska, dwóch zaś i tyłuż zastępców zgromadzenie wójtów powiatu, również ze swego grona. Do zgromadzenia wójtów nie mogą należeć wójtowie, mianowani przez b. władze okupacyjne.

W okręgach wyborczych, złożonych z jednego miasta, dwóch członków i ich zastępców wybiera Rada Miejska, trzeciego związku zawodowe. Sposób powołania tego trzeciego członka i jego zastępcy określi instrukcja ministra spraw wewnętrznych. Na wyborach w Radzie Miejskiej przewo-

Art. 15. W zarządzeniu wyborów oznaczony będzie dzień głosowania, na który wybrać należy niedzielę lub święto. Głosowanie odbywa się w jednym dniu w całym kraju. Głosowanie powinno być ogłoszone najpóźniej na sześćdziesiąty dzień po dniu zarządzenia wyborów.

Zarządzenie wyborów winno być ogłoszone w Dzienniku Praw Państwa oraz w dziennikach politycznych, stołecznych i prowincjonalnych.

Dzień ogłoszenia wyborów w Dzienniku Praw Państwa uważa się za dzień zarządzenia wyborów.

Art. 16. Najpóźniej w dwudziestym dniu po dniu zarządzenia wyborów główna komisja wyborcza ogłosi publicznie we wszystkich gminach okręgu wyborczego dzień wyborów poselskich, godziny głosowania, liczbę posłów, którzy mają być wybrani, miejsce, czas, sposób i ostatni termin zgłaszania kandydatur poselskich według przepisów rozdziału IV d), a wreszcie skład i lokal urzędowy głównej komisji wyborczej.

Równocześnie będzie ogłoszony w każdej gminie lub mieście podział danej gminy lub miasta na obwody głosowania, wyznaczony lokal wyborczy dla każdego obwodu oraz skład i lokal urzędowy oraz godziny urzędowania miejscowych komisji wyborczych.

Ogłoszenie to nastąpić winno w sposób zwykły w danej gminie używany przy ogłaszaniu rozporządzeń.

Art. 17. W razie zmiany lokalu wyborczego, względnie lokalu urzędowania głównej lub miejscowej komisji wyborczej, zmiana ta musi być natychmiast podana do publicznej wiadomości.

b) Komisje wyborcze.

Art. 18. Dla każdego okręgu wyborczego ustanawia się główną komisję wyborczą, dla każdego obwodu głosowania — miejscową komisję wyborczą. Kontroluje normalne powstanie i funkcjonowanie komisji oraz udziela im instrukcji i komentarzy minister spraw wewnętrznych, od którego postanowień przysługuje im odwołanie się do Sądu Najwyższego. Nadzór nad czynnościami będzie pełnił w każdym okręgu komisarz wyborczy, mianowany przez ministra spraw wewnętrznych i pozostający pod bezpośrednią kontrolą generalnego komisarza wyborczego, mianowanego przez Naczelnika Państwa na wniosek Rady Ministrów.

Art. 19. Główna komisja wyborcza składa się z przewodniczącego, zastępcy przewodniczącego i trzech członków.

Przewodniczącym głównej komisji jest prezes sądu okręgowego, lub też sędzia przez niego powołany.

Art. 20. Prezes sądu okręgowego powołuje zastępcę przewodniczącego z grona sędziów.

Art. 21. Z pozostałych trzech członków głównej komisji wyborczej jednego oraz zastępcę wybiera Rada Miejska, dwóch zaś i tyłuż zastępców zgromadzenie wójtów powiatu, również ze swego grona. Do zgromadzenia wójtów nie mogą należeć wójtowie, mianowani przez b. władze okupacyjne.

W okręgach wyborczych, złożonych z jednego miasta, dwóch członków i ich zastępców wybiera Rada Miejska, trzeciego związku zawodowe. Sposób powołania tego trzeciego członka i jego zastępcy określi instrukcja ministra spraw wewnętrznych. Na wyborach w Radzie Miejskiej przewo-

dniczy prezes Rady Miejskiej, na zgromadzeniu wójtów — osoba przez zgromadzenie na przewodniczącego powołana.

Art. 22. Wójci i członkowie Rady Miejskiej będą zawiadomieni o wyborach na trzy dni przed posiedzeniem. W razie niemożności zawiadomienia osobistego, należy wybory ogłosić w dzienniku miejscowym.

Art. 23. Każdy z członków Rady Miejskiej lub każdy wójt pisze na swej kartce do głosowania jedno nazwisko. Za wybranych uważa się tych, którzy otrzymali największą ilość głosów. W razie równości głosów, otrzymanych przez poszczególnych kandydatów, rozstrzyga los, wyciągnięty przez przewodniczącego.

Art. 24. Przewodniczący zawiadomi zebranych bezzwłocznie o wynikach głosowania i prześle odpis protokołu wyboru z dokładnym adresem wybranych przewodniczącemu głównej komisji wyborczej. Ewentualne protesty przeciwko wyborowi w ciągu czterech dni od dnia głosowania należy wnosić do przewodniczącego głównej komisji wyborczej. Protesty rozstrzyga niezwłocznie Sąd Najwyższy. W razie unieważnienia wyboru wójci, ewentualnie Rada Miejska, przystąpią do ponownych wyborów.

Art. 25. Miejscowa komisja wyborcza składa się z przewodniczącego, zastępcy przewodniczącego i trzech członków; wszystkich powołuje główna komisja wyborcza.

Art. 26. Do powzięcia uchwały w głównej i miejscowej komisji wyborczej niezbędna jest obecność przynajmniej trzech członków.

Uchwały komisji zapadają zwykłą większością głosów. W razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący.

Art. 27. Jeden z członków komisji prowadzi protokoły obrad komisji. Protokoły winny być podpisane przez obecnych na zebraniu członków komisji.

Art. 28. Kandydat na posła nie może brać udziału w pracach komisji wyborczych.

Art. 29. Osoby powołane na członków komisji wyborczych, które uchylają się po przyjęciu wyborów od spełnienia swoich obowiązków bez usprawiedliwionej przyczyny, ulegną karze grzywny od jednej do stu marek, lub od dwóch do dwustu koron; skazanie po raz trzeci powoduje wykreślenie z listy członków komisji.

Kary te na członków miejscowych i głównych komisji, wyborczych nakłada komisja główna.

Art. 30. Członkowie głównych i miejscowych komisji wyborczych otrzymują diety. Członkowie, urzędujący w miejscu swego zamieszkania, otrzymują dziesięć marek (dwadzieścia koron) dziennie, członkowie, urzędujący poza miejscem swego zamieszkania, — piętnaście marek (trzydzieści koron) dziennie i zwrot kosztów podróży.

c) Sprawdzanie praw wyborczych.

Art. 31. Naczelnik gminy sporządzi w porządku alfabetycznym (według wzoru dodatek Nr. 2) spisy obywateli, zamieszkałych w poszczególnych miejscowościach gminy, którzy w dniu ogłoszenia wyborów mają ukończonych lat 21. Do tego spisu dołączy naczelnik gminy spis osób, któ-

re nie mają prawa głosowania w myśl art. 5 niniejszej ustawy. W miastach spisy te przygotowuje magistrat według obwodów.

Art. 32. Najpóźniej 20-go dnia od ogłoszenia wyborów naczelnik gminy, względnie burmistrz miasta, spisy te dostarcza komisjom miejscowym.

Art. 33. Natychmiast po otrzymaniu tych spisów komisja miejscowa przystępuje do ich zbadania oraz zatwierdza listę wyborców.

Art. 34. Komisja ma prawo żądać okazania materiałów, na których podstawie sporządzone zostały spisy mieszkańców i udzielania przez naczelnika gminy wyjaśnień.

Art. 35. Komisja miejscowa najpóźniej 25-go dnia od ogłoszenia wyborów przesyła zatwierdzoną przez się listę wyborców głównej komisji wyborczej.

Jednocześnie drugie egzemplarze listy wyborców wyłożone będą do przejrzania w lokalu komisji miejscowej na 8 godzin dziennie przez dni pięć.

Art. 36. Każdy obywatel ma prawo wnosić reklamacje przeciwko liście wyborców zarówno o wykreślenie jak i wpisanie na listę siebie lub kogokolwiek.

Reklamacje należy poprzeć dowodami.

Art. 37. Reklamacje mogą być wnoszone piśmiennie lub ustnie do komisji miejscowej, która ustne reklamacje protokułuje.

Reklamacje są uważane za poufne, lecz nie mogą być bezimienne.

Art. 38. Komisja miejscowa zawiadomi piśmiennie osoby, co do których wniesiono reklamacje o ich wykreślenie, najpóźniej nazajutrz po otrzymaniu reklamacji. W zawiadomieniu tem będzie przytoczony art. 39 ordynacji wyborczej.

Art. 39. Osoby, których prawo głosowania podano w wątpliwość, mogą wnosić obronę na ręce komisji miejscowej w przeciągu 3 dni od dnia doręczenia zawiadomienia.

Art. 40. Komisja miejscowa rozstrzyga reklamacje w ciągu 3 dni. Od postanowień komisji miejscowej można się odwołać do komisji głównej za pomocą reklamacji, złożonych do komisji miejscowej w ciągu 48 godzin od daty doręczenia decyzji komisji miejscowej, przeciwreklamacje mogą być składane komisji miejscowej ustnie, do protokołu, albo piśmiennie.

Reklamacje o wykreślenie zatrzymuje komisja miejscowa do upływu terminu obrony, poczem wraz z przeciwreklamacjami przesyła głównej komisji wyborczej.

Art. 41. Komisja główna bada spisy, listy, protesty, reklamacje i przeciwreklamacje, ustala ostatecznie listy wyborców i rozsyła poprawione i podpisane listy komisjom miejscowym najpóźniej w trzydziestym drugim dniu od ogłoszenia wyborów.

Art. 42. Orzeczenia głównej komisji wyborczej mogą być zaskarżone do Sądu Najwyższego tylko z powodu przekroczenia prawa.

d) Zgłaszanie kandydatur poselskich.

Art. 43. Kandydatury poselskie będą zgłaszane piśmiennie na ręce przewodniczącego głównej komisji wyborczej nie później jak dwudziestego czwartego dnia od ogłoszenia wyborów.

Art. 44. Zgłoszenie winno być podpisane łącznie lub na oddzielnych deklaracjach co najmniej przez pięćdziesięciu wyborców, zamieszkałych w okręgu wyborczym.

Art. 45. Zgłoszone listy kandydatów będą oznaczone przez główną komisję wyborczą numerem porządkowym w kolejności ich składania i w tym samym porządku zostaną wydrukowane na afiszach wyborczych.

Art. 46. Zgłaszający listę kandydatów winni wskazać swego pełnomocnika, uprawnionego wyłącznie do składania w imieniu grupy oświadczeń w sprawie wad zgłoszenia.

Art. 47. Grupy, które zgłosiły listy kandydatów, mogą przez swoich pełnomocników, wyraźnie do tego w zgłoszeniu upoważnionych, oświadczyć najpóźniej dwudziestego siódmego dnia od ogłoszenia wyborów, że tworzą związek wyborczy, a wówczas będą miały wobec innych grup prawa jednej grupy, a zgłoszenia ich będą stanowiły jedno zgłoszenie.

Art. 48. W zgłoszeniu kandydaci winni być wymienieni w porządku pierwszeństwa, w jakim wybrani wchodzić do Sejmu.

Art. 49. W zgłoszeniu powinno być podane imię i nazwisko, zawód, wiek i miejsce zamieszkania każdego kandydata.

Art. 50. Ta sama osoba może kandydować w wielu okręgach wyborczych.

Art. 51. Główna komisja wyborcza bada zgłoszenia i oświadczenia, a o dostrzeżonych brakach i wadach zawiadamia właściwego pełnomocnika 28 dnia od ogłoszenia wyborów.

Art. 52. Jeżeli wady nie zostaną usunięte w przeciągu trzech dni, główna komisja wyborcza stwierdza nieważność zgłoszenia w całości albo nieważność kandydatów, których wady dotyczą.

Art. 53. W razie zgłoszenia w terminie jednej tylko listy kandydatów, jak również w razie zgłoszenia paru list z ogólną ilością kandydatów nie większą od liczby posłów, przypadającej na dany okrąg, głosowanie nie odbywa się; natomiast główna komisja wyborcza ogłasza o wyborze na posłów kandydatów zgłoszonych.

Art. 54. W razie zgłoszenia więcej niż jednej listy o łącznej ilości kandydatów większej od liczby posłów, których okrąg ma wybrać, komisja główna ogłosi najpóźniej trzydziestego drugiego dnia od ogłoszenia wyborów listy kandydatów — wszystkie równocześnie w kolejnym porządku ich zgłoszenia.

e) Głosowanie.

Art. 55. Głosowanie rozpoczyna się o godzinie ósmej rano i trwa bez przerwy do godziny dziesiątej wieczorem.

Art. 56. Od chwili rozpoczęcia głosowania aż do chwili zakończenia winni być obecni w lokalu wyborczym bez przerwy co najmniej trzej członkowie komisji wyborczej.

Przewodniczący komisji i członek komisji, wybrany do pisania protokołu, nie mogą równocześnie oddalić się z lokalu wyborczego.

Art. 57. Głosowanie raz rozpoczęte nie może być przerwane. Gdyby wskutek siły wyższej czynności wyborcze były wręcz uniemożliwione komisja wyborcza może przedłużyć głosowanie o kilka godzin lub odroczyć do dnia następnego.

Art. 58. W razie przerwania głosowania, — komisja wyborcza winna opieczetować akta wyborcze i urnę wyborczą i przechować je pod osobistą odpowiedzialnością przewodniczącego.

Art. 59. Protokół głosowania winien być spisany według wzoru (patrz dodatek Nr. 4).

Art. 60. Wyborca, po oddaniu głosu, winien opuścić lokal. Wstęp do miejsca wyborów mają tylko wyborcy i członkowie komisji oraz osoby, wskazane w art. 62.

Art. 61. Osoby, któreby zakłócały spokój albo agitowały, przewodniczący może usunąć z lokalu wyborczego; w razie zaś usiłowania ponownego wejścia, skazać je na grzywnę do stu marek (dwieście koron).

Art. 62. Prawo obecności w lokalu wyborczym, od chwili rozpoczęcia czynności aż do zakończenia głosowania, mają przedstawiciele grup wyborczych, zgłoszeni przez pełnomocników po jednym do każdej komisji z pośród miejscowych wyborców.

Art. 63. Przedstawiciela grup wyborczych komisja wyborcza może wydalic z lokalu wyborczego w wypadkach, przewidzianych w art. 61, dopiero po bezskuteczności uprzedniego upomnienia. Fakt wydalenia z lokalu wyborczego i powody wydalenia muszą być zaznaczone w protokole komisji.

Art. 64. W czasie głosowania nie wolno ani w lokalu wyborczym, ani w budynku, w którym się ten lokal znajduje, ani też na ulicy i na placu przed wejściem do budynku w promieniu stu metrów, wygłaszać przemów do wyborców i w jakikolwiek sposób agitować.

Art. 65. W razie gdyby tłumne zgromadzenie się publiczności tamowało wyborcom dostęp do budynku lub do lokalu wyborczego, przewodniczący komisji poczyni potrzebne zarządzenia, by zapewnić wyborcom swobodny dostęp.

Art. 66. W celu zapewnienia wykonania zarządzeń przewodniczącego, oddana będzie do jego rozporządzenia straż w odpowiedniej sile.

Art. 67. Przed rozpoczęciem głosowania komisja i przedstawiciele grup wyborczych powinni się przekonać, czy urna jest próżna. Od tej chwili aż do skończenia głosowania urna w żadnym razie nie może być otwierana.

Art. 68. Przewodniczący komisji wyborczej może żądać dokumentów od osoby głosującej w celu ustalenia tożsamości. Od decyzji przewodniczącego można się odwołać do komisji, która orzeka większością głosów ostatecznie. W razie niejednomyslności orzeczenia, należy wnieść to do protokołu. Zarzuty co do tożsamości osoby mogą być wnoszone ustnie lub

piśmiennie, ale tylko dopóty, dopóki osoba, o którą chodzi, nie oddała głosu.

Art. 69. Głosowanie odbywa się za pomocą urzędowych kart do głosowania.

Karty muszą być jednakowe w całym okręgu wyborczym.

Na każdej karcie do głosowania wydrukowane są numery porządkowe list kandydatów.

Dodatek Nr. 3 przedstawia wzór karty głosowania.

Karty do głosowania opatrzone są pieczęcią urzędową głównej komisji wyborczej. Karty do głosowania winny być sprzedawane w ciągu 5-ciu dni przed wyborami w wolnym handlu i w lokalu wyborczym po cenie 5 fen. (10 halerzy).

Art. 70. Głosowanie odbywa się w sposób następujący: wyborca, wchodząc do lokalu wyborczego, udaje się do stołu, przy którym siedzi komisja wyborcza, i wymienia swe nazwisko. Po sprawdzeniu przez członka, prowadzącego protokół, czy nazwisko wyborcy znajduje się na liście wyborców, wyborca otrzymuje kopertę do głosowania, wkłada w nią odrazu kartę i, zakleivszy, wręcza, przewodniczącemu komisji. Ten, sprawdzivszy stempel na kopercie, wrzuca ją do urny wyborczej; jednocześnie inny członek komisji obok nazwiska wyborcy czyni adnotację, że głos swój już oddał, poczem wyborca oddała się z sali.

Art. 71. Wypelnienie karty do głosowania odbywa się za pomocą podkreślenia tego numeru listy kandydatów, na który wyborca chce oddać swój głos.

Art. 72. Przewodniczący nie przyjmuje karty do głosowania, którą wyborca pragnąłby oddać bez włożenia jej do koperty urzędowej; również nie przyjmuje kopert, oznaczonych jakimśkolwiek znakiem poza stemplem urzędowym.

Art. 73. Z uderzeniem godziny dziesiątej wieczorem przewodniczący nakazuje zamknięcie lokalu wyborczego. Odtąd mogą głosować tylko wyborcy, którzy jeszcze przed uderzeniem godziny dziesiątej znajdują się w lokalu wyborczym.

Art. 74. Po ogłoszeniu przez przewodniczącego, że głosowanie jest ukończone, przewodniczący pomiesza koperty, złożone do urny wyborczej, poczem liczy je, nie otwierając.

Jednocześnie ustala się na podstawie notatek na liście wyborców liczbę wyborców, którzy głosowali.

Gdyby liczba ta mimo kilkakrotnego liczenia różniła się od liczby kopert, wyjętych z urny, należy to w protokule zaznaczyć, podając okoliczności, mogące wyjaśnić przyczynę niezgodności.

f) Stwierdzenie wyniku głosowania w komisji miejscowej.

Art. 75. Natychmiast po ukończeniu głosowania komisja przystępuje do obliczenia głosów, oddanych na poszczególne listy kandydatów.

Art. 76. Nieważne są: 1) karty do głosowania, włożone nie do urzędownie ostemplowanej koperty lub też koperty oznaczonej znakiem odróżniającym; 2) karty do głosowania nie ostemplowane urzędowym znakiem

lub też opatrzone znakiem odróżniającym; 3) karty do głosowania puste, — oraz 4) karty do głosowania, nie wypełnione w sposób właściwy, w myśl art. 71.

Art. 77. Nieważność oddanych kart sprawdza główna komisja wyborcza. Orzeczenie jej sprawdza, w razie wniesienia protestu przeciwko wyborowi, Sąd Najwyższy.

Art. 78. Karty do głosowania, które na podstawie art. 76 zo stały przez komisję miejscową unieważnione, należy oznaczyć numerami porządkowymi i dołączyć do protokołu wraz z kopertami.

Art. 79. Protokół musi być podpisany przez wszystkich członków komisji i przedstawicieli poszczególnych grup wyborców i łącznie z kartami do głosowania oraz z listami wyborców, po starannem zapieczętowaniu i ostemplowaniu, odesłać natychmiast do głównej komisji wyborczej.

Każdy członek komisji, jeżeli uważa, że protokół nie jest zgodny z rzeczywistością, ma prawo swoje oświadczenie podyktować i załączyć na piśmie do protokołu.

g) Stwierdzenie wyniku głosowania w całym okręgu wyborczym.

Art. 80. Posiedzenie głównej komisji wyborczej, w celu ustalenia wyniku głosowania, odbywa się najpóźniej na trzeci dzień po głosowaniu w poszczególnych obwodach głosowania. O miejscu i czasie tego posiedzenia powinni być zawiadomieni, co najmniej na 24 godziny przed terminem, członkowie komisji i pełnomocnicy grup wyborczych.

Art. 81. Główna komisja wyborcza po obliczeniu głosów, oddanych na poszczególne listy kandydatów, przystępuje do rozdzielania mandatów poselskich między poszczególne listy.

Sposób wyliczeń wykazuje dodatek Nr. 5.

Art. 82. Z czynności głównej komisji wyborczej spisuje się protokół. W protokole powinny być umieszczone wszystkie obliczenia, dokonane przy obrachowywaniu głosów.

Art. 83. Po ustaleniu treści protokołu przewodniczący głównej komisji wyborczej ogłasza wynik głosowania i podaje do wiadomości w dzienniku miejscowym lub w inny sposób, używany zwykle w tej miejscowości.

Art. 84. Dla każdego z wybranych posłów przewodniczący głównej komisji wyborczej wystawi bezzwłocznie list wiarygodny, podpisany przez członków komisji wyborczej, a zawierający:

1) nazwę okręgu wyborczego, 2) dzień wyborów, 3) imię i nazwisko, zawód, miejsce zamieszkania i wiek wybranego.

Art. 85. Po wystawieniu listów wiarygodnych protokół zostaje odczytany i podpisany przez członków komisji wyborczej.

Art. 86. Protokół wraz z aktami wyborczymi poszczególnych komisji wyborczych i kartami do głosowania powinien być opieczętowany, opatrzone napisem, oznaczającym zawartość i odesłany do pierwszego prezesa Sądu Najwyższego.

Odpis uwierzytelniony protokołu przewodniczący prześle naczelnikowi kancelarii Izby Poselskiej.

h) Koszta wyborcze.

Art. 87. Wszystkie wydatki, połączone z przeprowadzeniem wyborów, ponosi państwo, z wyjątkiem kosztu kart do głosowania.

Dostarczenie urny, lokalu, sprzętów i przyborów do pisania dla komisji wyborczej jest obowiązkiem gminy, w obrębie której komisja urządzuje.

ROZDZIAŁ V.

Sprawdzanie ważności mandatów.

Art. 88. W ciągu 14 dni po ogłoszeniu wyniku głosowania przez główną komisję wyborczą każdy obywatel może wnieść protest przeciwko wyborowi. Protest winien być wniesiony w dwóch egzemplarzach na ręce przewodniczącego głównej komisji wyborczej.

Art. 89. Przewodniczący głównej komisji wyborczej ogłasza natychmiast w dzienniku urzędowym państwa i w dzienniku miejscowym, że protest został wniesiony, wyznaczając dziesięciodniowy termin do wnoszenia zarzutów przeciwko treści protestu. Przed upływem tych dziesięciu dni wolno każdemu wyborcy przeglądać protest w lokalu komisji i czynić z niego odpisy, poczem protest wraz z zarzutami są przesyłane do Sądu Najwyższego, drugi zaś egzemplarz komisja główna przesyła do kancelarii Sejmu.

Art. 90. O ważności wyborów, zaprotestowanych według art. 88, rozstrzyga Sąd Najwyższy, bez kosztów dla stron, w przeciągu sześciu miesięcy od dnia wyboru.

Art. 91. Sąd Najwyższy, działając w charakterze trybunału wyborczego, urządzuje w komplecie trzech członków tego Sądu.

Art. 92. Sąd Najwyższy jest sądem wyłącznie orzekającym o przekroczeniu prawa przy badaniu protestów wyborczych.

Art. 93. Jeżeli, wskutek pogwałcenia obowiązku urzędowego przez członka komisji wyborczej, głosowanie zostało w całości lub w niektórych obwodach głosowania unieważnione, winny może być skazany na zapłacenie kosztów ponownego głosowania lub też części tych kosztów. Koszta te wpłaci skazany w kwocie, przez sąd oznaczonej, do kasy państwowej, względnie gminnej. Do orzekania w tych sprawach powołany jest miejscowy sąd pokoju, względnie sąd powiatowy.

Art. 94. Posiedzenia Sądu Najwyższego w sprawach, dotyczących wyborów, odbywają się publicznie.

Art. 95. Najdalej na siedemnasty dzień po dniu wyborów Sąd Najwyższy sporządzi wykaz wyborów zaprotestowanych i prześle go do prezydium Sejmu.

Art. 96. Ważność wyborów niezaprotestowanych rozważy Sejm najpóźniej w przeciągu dwóch miesięcy. W wypadku zakwestjonowania wyboru posła, mimo braku protestu, Sejm oddaje sprawę do zbadania i rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu.

ROZDZIAŁ VI.

Utrata i zastąpienie mandatu.

Art. 97. Mandat poselski zostaje unieważniony, jeżeli się okaże, że poseł nie był wybieralny według art. 7 i 8, albo później prawo wybieralności utracił.

Art. 98. Sąd Najwyższy może unieważnić wybór:

1) jeżeli zostanie stwierdzone, że w danym okręgu wyborczym mandat poselski został uzyskany przy użyciu przekupstw, wymuszeń, fałszu lub jakichkolwiek podejść;

2) jeżeli w postępowaniu wyborczym przepisy niniejszej ordynacji wyborczej nie były przestrzegane.

Art. 99. Jeżeli ten sam kandydat będzie wybrany więcej niż w jednym okręgu, powinien oświadczyć, z którego okręgu wybór przyjmuje, najpóźniej na pierwszym posiedzeniu nowo wybranej Izby. W przeciwnym razie losowanie, dokonane przez marszałka Izby na publicznem posiedzeniu, rozstrzyga, z którego okręgu poseł ma mandat zatrzymać.

Art. 100. W razie unieważnienia wyboru według art. 98, o ile Sąd Najwyższy orzecze, że nie może mieć zastosowania art. 101, minister spraw wewnętrznych zarządzi wybór ponowny w okręgu lub obwodzie, gdzie prawo zostało przekroczone, w ciągu 15 dni od unieważnienia.

Wybór ten może być przeprowadzony przez te same komisje wyborcze i na podstawie tych samych list wyborców, które zostały poprzedni.

Art. 101. W pozostałych wypadkach, jeżeli nastąpi unieważnienie mandatu posła główna komisja wyborcza ogłasza ponownie wybór tego miejsca kolejnego kandydata z tej samej listy, jeżeli jest to możliwe, w przeciwnym razie wybieralny z tej listy wiczytelny.

Dodatek Nr. 1.

Spis okręgów wyborczych i ilości mandatów.

I. Królestwo Polskie i Okrąg Białostocki.

Nr. okręgu wyborczego	Okręgi wyborcze	Ilość mandatów	Siedziba główniej ko- misji wybor- czej
1	Powiaty: Kalwaryjski, Wołkowyski, Marjam- polski, Władysławowski	—	
2	„ Suwalski, Sejneński, Augustowski	4	Suwałki
3	„ Łomżyński, Szczuczynski, Kolneń- ski, Ostrołęcki, W. Mazowiecki, Ostrowski	9	Łomża
4	„ Mławski, Przasnyski, Ciechanowski, Makowski, Pułtuski	8	Ciechanów
5	„ Lipnowski, Ryrzyński	4	Lipno
6	„ Płocki, Płoński, Sierpcki	6	Płock
7	„ Włocławski, Nieszawski	6	Włocławek
8	„ Słupecki, Koniński, Kolski	7	Konin
9	„ Łęczycki, Kutnowski, Gostyński	7	Kutno
10	„ Kaliski, Turecki	6	Kalisz
11	„ Sieradzki, Wieluński	7	Sieradz
12	„ m. Łódź	10	Łódź
13	„ Łódzki, Łaski, Brzeziński	10	Łódź
14	„ Łowicki, Skierniewicki, Rawski, So- chaczewski	6	Łowicz
15	„ Grójecki, Błoński, lewy brzeg War- szawskiego	8	Grodzisk
16	„ m. Warszawa	16	Warszawa
17	„ Radzyński, Mińsko-Mazowiecki, prawy brzeg Warszawskiego	7	Mińsk-Mazow.
18	„ Siedlecki, Węgrowski, Sokołowski	5	Siedlce
19	„ Garwoliński, Łukowski	6	Łuków
20	„ Bialski, Janowski, Radzyński, Wło- dawski	6	Biała
21	„ Chełmski, Hrubieszowski, Toma- szowski	7	Chełm
22	„ Puławski, Lubartowski, Lubelski	10	Lublin
23	„ Janowski, Krasnostawski, Biłgoraj- ski, Zamojski	10	Zamość
24	„ Sandomierski, Opatowski, Iłżecki	9	Sandomierz
25	„ Opoczeński, Konecki	6	Opoczno
26	„ Kielecki, Włoszczowski, Jędrzejowski	8	Kielce
27	„ Stopnicki, Pińczowski	6	Pińczów
28	„ Miechowski, Olkusiński	6	Miechów
29	„ Będziński, Dąbrowski	9	Sosnowiec
30	„ Częstochowski, Radomskowski	9	Częstochowa
31	„ Piotrkowski	5	Piotrków
32	„ Radomski, Koziński	7	Radom
33	„ Sokólski, Białostocki	7	Białystok
34	„ Bielski	4	Bielsk

Spis okręgów wyborczych i ilość mandatów.

II. Śląsk Cieszyński.

Numer okręgu wyborczego	Okręgi wyborcze	Ilość mandatów	Siedziba głównej komisji wyborczej
35	Miasto Bielsk i powiat polit. Bielski, Cieszyn i Frysztat bez gmin Orłowej, Pietwałdu, Dziećmorowic, Łazy, Sucha średnia i dolna, dalei z żupaństwa Trenczyńskiego gminy Czaca, Turzówka, Rakowa, Oszczadnica, Skalite, Czarna, Oleśna, Świerczynowieś, Gorzelice, Staszków, Podwysoka, Maków i Wysoka	8	Cieszyn
35a	M. Frydek i pow. Frydek i gminy pow. Frysztackiego — Orłowa, Dziećmorowice, Pietwałd, Łazy, Sucha średnia i dolna	3	Frydek

Spis okręgów wyborczych i ilości mandatów.

III. Galicja.

Numer okręgu wyborczego	Okręgi wyborcze	Ilość mandatów	Siedziba głównej komisji wyborczej
	sto Kraków i pow. polit. Kraków, Podgórze i Wieliczka bez pow. sąd. Dobczyce	8	Kraków
37	Pow. polit. Chrzanów, Oświęcim i pow. sądowy Biała	5	Oświęcim
38	Pow. polit. Wadowice, Żywiec i pow. sądowy Kęty	5	Wadowice
39	Pow. polit. Nowy Targ, Limanowa, Myślenice, pow. sądowy Dobczyce; tudzież z Orawy obszar objęty przez wymienione w dodatku I gminy, ze Spiżu zaś okręgi sądowe Kezmark, Lubowla i Stara Wieś	8	Nowy Targ
40	Pow. polit. Nowy Sącz, Grybów i Gorlice	5	Nowy Sącz
41	Pow. polit. Jasło, Krosno i Sanok	6	Jasło
42	Pow. polit. Tarnów, Brzesko, Bochnia, Dąbrowa i Pilzno	9	Tarnów
43	Pow. polit. Rzeszów, Strzyżów, Ropczyce	6	Rzeszów
44	Pow. polit. Tarnobrzeg, Nisko, Kolbuszowa i Mielec	6	Tarnobrzeg
45	Pow. polit. Jarosław, Przeworsk i Łańcut	6	Jarosław
46	Pow. polit. Przemyśl i Brzozów i pow. sąd. Bircza	5	Przemyśl

DODATEK 1. Z pow. Trzeciańskiego gminy: Bereźnica, Biały Potok, Bukowina, Chabówka, Harkubuz, Czymkowa, Chyżno, Dołów, Stodówka, Jabłonka, Lasek, Lipnica Górna, Lipnica Dolna, Orawka, Piekielnik, Podszkle, Podwilk, Sarna, Studzienki, Szulagorsk, Witanowa, Zuberec, Zubrzyce górne, Zubrzyce dolne, dalej zaś z pow. Namiestowskiego gminy: Benedyków, Czernica, Danieań, Erdedka, Hrusztyn, Klin Zakamienny, Krusetnia, Mętne, Nowoty, Półgókr, Rabcza, Rabczyca, Sichelne i Wesele.

Numer okręgu wybor- czego	Okręgi wyborcze	Ilość manda- tów okręgu	Siedziba głównej komisji wyborczej
47	Miasto Lwów, pow. sądowy Lwów	6	Lwów
48	Pow. polit. Rawa ruska, Cie- szanów i Jaworów, tudzież pow. sąd. Janów	6	Rawa rus.
49	Pow. polit. Sambor, Rudki, Mo- ściska, pow. sąd. Gródek . . .	6	Sambor
50	Pow. polit. Skole, Dolina, Tur- ka, Lisko, Stary Sambor i pow. sąd. Dobromił	9	Skole
51	Pow. polit. Stanisławów, Kałusz i Bohorodczany, tudzież pow. Nadwórna i Tlumacz bez pow. sąd. Delatyn i Ottynia	9	Stanisławów
52	Pow. polit. Kolomyja, Horoden- ka, Śniatyn, Peczenizyn, Ko- sów, pow. sąd. Delatyn, Ot- tynia	10	Kolomyja
53	Pow. polit. Drohobycz, Stryj, Żydaczów	7	Stryj
54	Pow. polit. Bóbrka, Rohatyn, Przemysłany i pow. sąd. Win- niki i Szczerzec	7	Bóbrka
55	Pow. polit. Złoczów, Zborów, Brody i Zalóżce	6	Złoczów
56	Pow. polit. Żółkiew, Sokal, Ka- mionka Strumilowa i Radzie- chów	6	Kamionka Strum.
57	Pow. polit. Brzeżany, Podhajce i Buczacz	7	Brzeżany
58	Pow. polit. Tarnopol, Zbaraż i Skalat	6	Tarnopol
59	Pow. polit. Trembowła, Husia- tyn, Czortków, Borszczów i Zaleszczyki	9	Czortków

IV. Zabór Pruski.

Numer okręgu wyborczego	Okęgi wyborcze	Ilość mandatów	Siedziba głównej komisji wyborczej
60	Powiaty: Kartuski, Pucki, Wejherowski, Kościerski, Stargardzki, Kwidzyński, Sztumski, Grudziądzki, Brodnicki, Świecki, Chełmiński i Tczewski . . .	12	Kartuzy
61	„ Ostródzki, Niborski, Olsztyński, Reszelski, Elcki, Lecki, Olecki, Jańsborski, Szczycieński, Żądzborski, Lubawski i Suski	12	Olsztyn
62	„ Chojnicki, Tucholski, Bydgoski, Toruński, Wąbrzeski, Szubiński, Wyrzyski, Chodzieski, Czarnkowski, Żniński i Wieleński	12	Toruń
63	„ Obornicki, Szamotulski, Gnieźnieński, Wągrowiecki, Inowrocławski, Mogilnicki, Poznański, Grodziski, Nowotomyski, Międzychodzki, Strzeleński i Skwierzyński	13	Poznań
64	„ Międzyrzecki, Babimojski, Kościański, Śmigielski, Gostyński, Rawicki, Leszczyński, Wschowski, Środzki, Śremski, Jarociński, Pleszewski, Ostrowski, Ostrzeszowski, Odolanowski, Krotoszyński, Koźmiński, Witkowski, Wrzesiński i Kępiński	12	Gostyń
65	„ Kluczborski, Oleski, Opolski, Kozielski, Strzelecki, Prudnicki, Głupczycki, Namysłowski i Sycowski	13	Opole
66	„ Tosko-Gliwicki, Lubliniecki, Bytomski, Królewska Huta, Tarnogórski . . .		Bytom
67	„ Katowicki, Zaborski, Pszczyński, Rybnicki i Raciborski	11	Katowice
68	„ Elbląski, Malborski, Gdański i m. Gdańsk	8	Gdańsk
69	„ Lęborski, Słupski, Bytowski, Człuchowski, Złotowski i Walecki	7	Złotów
70	„ Grotkowski, Niemodliński i Niski .	3	Nissa

Dodatek Nr. 2.

Lista wyborców do Izby Poselskiej

z obwodu głosowania

z okręgu wyborczego

Numer porządkowy	Nazwisko w porządku alfabetycznym	Imię	Data urodz. wiek	Zawód	Adres Miejsce stałego zamieszkania	Otrzymał koperte	Oddał kartę głosowania
I	A		54	piekarz			
2	A		27	rolnik		+	+
3	A		39	kowal			
..	..						
..	..						
..	..						
51	B						
52	B						
53	B						
..	..						
..	..						
101	C						
102	C						
103	C						
..	..						
..	..						
..	..						
151	D						
152	D						
153	D						
..	..						
..	..						
..	..						
201	E						
202	E						
203	E						
..	..						
..	..						
..	..						

Dodatek Nr 4.

Protokół głosowania.

w obwodzie głosowania okręgu wyborczego
 Działo się dnia r. w lokalu miejscowej komisji
 wyborczej w

Obecni członkowie komisji wyborczej:

Przewodniczący

Prowadzący protokół

Członkowie

.

.

Mąż zaufania

Przy udziale przedstawicieli grup wyborczych

.

Otwarcie głosowania nastąpiło o godz. 8 rano.

W trakcie głosowania usunięto przedstawicieli grup wyborczych

.
 z powodu

w trakcie obliczania głosów usunięto z powodu

Głosowanie przerwano z powodu na czas od do

Głosowanie skończone o godz. wieczorem.

Ilość głosujących wyborców wynosiła

Ilość kartek znalezionych w urnie

Niezgodność ilości głosujących i kartek głosowania tłumaczy się

.

Kartek unieważniono

W tem z powodu wad koperty Nr. Nr.

Przypadło kartek:

Na listę 1

„ 2

„ 3

Obliczanie głosów skończono o godz.

Przewodniczący Komisji miejscowej

Prowadzący protokół

Członkowie

Przedstawiciele grup wyborczych

Dodatek Nr 5.

Szczegóły obliczeń głosowania.

Przypuśćmy, że okrąg wyborczy wysyła 18 posłów. List kandydatów na posłów zgłoszono pięć. Pierwsza lista zawiera 10-ciu kandydatów, druga — pięciu kandydatów, trzecia — pięciu kandydatów, czwarta — trzech kandydatów, wreszcie piąta lista zawiera dwóch kandydatów.

Lista pierwsza, czyli oznaczona numerem 1-ym, otrzymała głosów 89,964; lista Nr. 2 otrzymała 59,389 głosów; lista Nr. 3 otrzymała 32,383 głosy; lista Nr. 4 otrzymała 24,185; wreszcie lista Nr. 5 otrzymała 10,178 głosów.

Aby otrzymać dzielnik wyborczy dzielimy te liczby przez 1, 2, 3 i t. d. Uwidoczni to przykład następujący:

	1	2	3	4	5
Dzielimy przez 1	89,964 ¹	59,389 ²	32,383 ³	24,185 ⁷	10,178
.. .. 2	44,982 ³	29,694 ⁶	16,191 ¹¹	12,092 ¹⁵	
.. .. 3	29,988 ⁵	19,796 ⁹	10,794 ¹⁸	8,061	
.. .. 4	22,491 ⁸	14,847 ¹³	8,095		
.. .. 5	17,992 ¹⁰	11,877 ¹⁶			
.. .. 6	14,994 ¹²	9,898			
.. .. 7	12,852 ¹⁴				
.. .. 8	11,245 ¹⁷				
.. .. 9	9,996				

Z otrzymanych przez ten podział liczb szeregujemy liczby według wielkości, poczynając od najwyższej, a kończąc na osiemnastej z kolei, gdyż dany okrąg wyborczy wybiera 18-stu posłów.

Ostatnia, czyli osiemnasta liczba nazywa się dzielnikiem wyborczym, („le diviseur électoral“). Ile razy dzielnik wyborczy pomieści się w liczbie głosów oddanych na poszczególną listę, tyle mandatów otrzyma lista. Dzielnik wyborczy w danym przykładzie wynosi 10,794, bowiem zaczawszy szeregować od 89,964 na osiemnastem miejscu otrzymamy 10,794.

Wobec tego lista Nr. 1 otrzyma 8 mandatów, gdyż 89,964:
10,794 = 8 z resztą 3,612.
.. .. 2 .. 5 mandatów, gdyż 59,389:
10,794 = 5 z resztą 5,419.
.. .. 3 .. 3 mandaty, gdyż 32,383:
10,794 = 3 z resztą 1.
.. .. 4 .. 2 mandaty, gdyż 24,185:
10,794 = 2 z resztą 2,597.
.. .. 5 .. 0 mandatów, gdyż 10,178:
10,794 = 0 z resztą 10,178.

Tę samą manipulację uwidoczni jeszcze wyraźniej kolejne zszeregowanie dzielników, a łącznie z tem podział mandatów między poszczególne listy.

Z listy	Nr. 1	wzięty	dzielnik	89,964.	Mandat	I	przyp.	liście	Nr. 1.
„	„	„	2	„	„	59,389.	„	II	„
„	„	„	I	„	„	44,982.	„	III	„
„	„	„	3	„	„	32,383.	„	IV	„
„	„	„	I	„	„	29,988.	„	V	„
„	„	„	2	„	„	29,694.	„	VI	„
„	„	„	4	„	„	24,185.	„	VII	„
„	„	„	I	„	„	22,491.	„	VIII	„
„	„	„	2	„	„	19,796.	„	IX	„
„	„	„	I	„	„	17,992.	„	X	„
„	„	„	3	„	„	16,191.	„	XI	„
„	„	„	I	„	„	14,994.	„	XII	„
„	„	„	2	„	„	14,847.	„	XIII	„
„	„	„	I	„	„	12,852.	„	XIV	„
„	„	„	4	„	„	12,092.	„	XV	„
„	„	„	2	„	„	11,877.	„	XVI	„
„	„	„	I	„	„	11,245.	„	XVII	„
„	„	„	3	„	„	10,794.	„	XVIII	„

Gdyby zamiast podanych przez nas liczb, przypadających na poszczególne listy kandydatów, zdarzyło się, że na listę Nr. 1 padło 80,000 głosów; na listę Nr. 2 — 60,000 głosów; na listę Nr. 3 — 30,000 głosów; na listę Nr. 4 — 20,000 głosów oraz na listę Nr. 5 — 10,000 głosów — wówczas dzielnik wyborczy wynosiłby 10,000. Liczbę tę, t. j. 10,000, odnaleźlibyśmy na 8-em miejscu listy Nr. 1, na 6-em miejscu listy Nr. 2, na 3-iem miejscu listy Nr. 3, na 2-iem miejscu listy Nr. 4 oraz na 1-em miejscu listy Nr. 5. Tymczasem piętnaście mandatów byłoby już obsadzonych, pozostało zaś do obsadzenia tylko trzy, a jednakowych dzielników jest pięć. W podobnym więc wypadku przyznajemy mandaty tym listom, które otrzymały największą ilość głosów, a więc listom Nr. 1, Nr. 2 i Nr. 3; listy Nr. 4 i 5 mandatu tego nie otrzymałyby. W końcowym więc rezultacie lista Nr. 1 otrzymałaby 8 mandatów, lista Nr. 2 — 6 mandatów, lista Nr. 3 — 3 mandaty, lista Nr. 4 — 1 mandat, lista Nr. 5 — nie otrzymałaby żadnego mandatu.

Dan w Warszawie, d. 28 listopada 1918 r.

Naczelnik Państwa:

J. Piłsudski

Prezydent Ministrów:

Moraczewski

Minister Spraw Wewnętrznych:

Thugett